

Svetlana Makarovič

**RASPUST KOD
TETKA MAGDE**

Naslov originala:

Svetlana Makarovič – *Počitnice pri teti Magdi*

Copyright © Javna agencija za knjigo Republike Slovenije

Copyright © za srpsko izdanje Mono i Manjana

Izdavač:

Mono i Manjana

Gospodara Vučića 245, 11000 Beograd

Ružno pače

Bulevar oslobođenja 26, Novi Sad – suizdavač

Uredništvo:

Vojin V. Ančić i Nebojša Burzan

Tehnički urednik:

Ljiljana Pekeč

Preveo sa slovenačkog:

Vojin V. Ančić

Lektura i korektura:

Milica Bracić

Za izdavača:

Miroslav Josipović i Nenad Atanasković

ISBN 978-86-7804-525-7

Prevod je finansijski pomogla Javna agencija za knjigu
Republike Slovenije.

J A K | JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO REPUBLIKE SLOVENIJE
SLOVENIAN BOOK AGENCY

Ova knjiga se ne sme umnožavati, preštamovati ili prenositi u bilo kom obliku i bilo kojim sredstvom, ni u celini, niti u delovima, bez izričite pismene dozvole autora i izdavača, niti se, bez izričite pismene saglasnosti izdavača, sme distribuirati ili umnožavati na bilo koji drugi način i bilo kojim drugim sredstvom. Sva prava objavljivanja ove knjige zadržavaju autor i izdavač, shodno odredbama Zakona o autorskim i srodnim pravima.

Svetlana Makarovič

RASPUST KOD TETKA MAGDE

Preveo sa slovenačkog
Vojin V. Ančić

Ružnopače

monoimanjana

Beograd, 2011.

Uopšte nisam imala nameru da napišem ovakvu knjigu! Počela sam da opisujem kako je tetka Magda razbila jaje i bacila ga u kantu za đubre, a ljuske od jajeta ubacila u tiganj, a zatim je goveđu supu iz lonca procedila pravo u sudoperu, i kako smo onda za ručak imale supu iz kesice – ali onda su u knjizi počele da se gomilaju kojekakve ličnosti, i zaista nisam kriva što smo čitav raspust morale da se bavimo njima. A kako se u poslednje vreme sve češće dešava da se razne, nikada viđene osobe o kojima ništa ne znaš, prepoznaju u književnim tekstovima, onda nije nimalo čudno što se, recimo, gospođa Šk uzbuđuje. To je neprimereni bezobrazluk, više gospođa Šk, opisivati nju, koja uopšte nije gospođa Šk i nimalo ne liči na nju. Tužiću, kaže. A gospodin Pogla-jen? On tvrdi kako uopšte ne spada tu, ponajmanje s otkopčanim pantalonama; on koji ne postoji, ne može ni da ima pantalone i u tom smislu ne dozvoljava da ga neko opisuje – i on će tužiti. Tužiće navodno i gospođa Ljudmila Krasniči, jer je dužnost pisca da piše istinu, a ne laži, a njoj uopšte nije ime Paulina, već Milka. Gospođa Merjasec i njen rođak, doktor Kljun, takođe su van sebe; oni tvrde, naime, da knjiga kalja uspomenu na njihovu pokojnu sestričinu Fridu Klinc, devojačko Klanc, koja je vaspitavana u duhu hrišćanskih vrednosti,

a ovde se između redova može pročitati kako je baš ona ta koja se u nekom skladištu koštanog brašna povaljala sa domarom, što je grubo iskrivljavanje istine, bez obzira na boju njenog nosa. Javlja se i mister Džirlo, koji se prepoznao u opisanom pesniku Flundru i to zbog navodnog flundrovanja sa štipaljkama za veš, što je u stvari bilo nedužno džirlovanje, a ne međunarodna kulturna razmena; svi će tužiti ako ih u zadnjem trenutku ne smiri poznata svudaprisutna doktorka Johanca iz Vodica svojom neiscrpnom zalihom pročišćene engleske energije. A da u jadroj Punči jednoga dana ne bi prepoznali, bože me sačuvaj, Svetlanu Makarovič, ne smem ni da se potpišem radi sigurnosti i izbegavanja posledica. Inače, može da se desi da, na kraju krajeva, i ja budem prisiljena da tužim samu sebe.

Autor(ka)

1

– *Četvrtci*, često je govorila tetka Magda, četvrtci su najbolji dani u životu jedne dame. Smatrala je da ti se četvrtkom ne može desiti ništa neprijatno: šta god da te snađe u četvrtak dobro je ili korisno, ili se kasnije pokaže kao dobro i korisno. To je dan koji znači da se neprijatan dan nedelja već premetnuo na drugu stranu, tako da je, budući sasvim promašen i nepotreban dan, već utonuo u zaborav, a sledeća nedelja je još uvek dovoljno daleko da o njoj još ne moraš da razmišljaš. Osim toga, tvrdila je, četvrtak je dan koji je pod okriljem moćnog nordijskog boga Tora, koji je navodno zaštitnik svih svojeglavih ljudi, a oni su jedini koji nešto vrede i nosioci su društvenog napretka, i tako dalje.

Tog četvrtka nije vredelo što sam prizivala u sećanje tetkine mudrosti, jer je on već od rane zore bio strašan, strašan, strašan. Ne samo zbog toga što sam se probudila sa zuboboljom.

Ne samo zbog toga, ni slučajno. Tuba sa pastom za zube bila je neopozivo prazna, vlažno parče sapuna skliznulo je između mojih prstiju na pod kupatila i izmaklo mi tlo pod nogama, pa sam se provozala po

njemu i tresnula trticom na ledene pločice. U istom trenutku sam shvatila da onaj okrajak kičme, gde bi trebalo da nikne rep, a za koji sam čula još u prvom razredu kada smo morali da učimo pesmicu „Obožavam te, trtice mila, dok živim, zdrava mi bila, didldudldaj“, dakle, da ta koščica kad je udariš može da zaboli više od umnjaka.

Ni to nije bilo ono najgore. Da ne spominjem bubuljicu koja mi se podlo pojavila na bradi, a prava je šala to što sam čitavu večnost tražila drugu cipelu, koja se krila u najjudaljenijem kutku ispod kreveta, a svako zna da ujutru vreme juri kao ludo, naročito kada čovek odlazi na školsko gubilište. Kada sam sa svojim đačkim tovarom na leđima ipak kročila na ulicu, počelo je da pljušti, pa sam morala da se vratim u gajbu i sa bolnom trticom ponovo na drugi sprat. Naravno, ključ je bio, a gde drugde nego na dnu ranca. Morala sam sve iz njega da istresem na pod kako bih došla do ključa, jer su školske torbe poput ogromnog želuca – jednom progutano se ne vraća dok god te ne dovede do sloma živaca. Otključala sam stan i potražila prokleti kišobran, tu nakazu na sklapanje koju mi je poklonila gospođica Pavlina za poslednji rođendan sa željom da me dobro „služi“. A, u stvari, ja sam „služila“ njemu. Radio je šta je hteo, a voleo je da se zabavlja i time što se krio kada mi je bio najpotrebniji. Konačno, našla sam ga na vrhu ormara. Nisam imala vremena da se kunem kako ga tamo gore nikada nisam stavila, nego je to uradio on sam, a nisam imala ni kome da se kunem; pa sam ga šćepala i odhramala čemernim putem ka autobuskoj stanici.

Kada mi ga je gospođica Pavlina uručivala, ponosno mi je skrenula pažnju da na njemu („Pročitaj, Punči!“)

piše *superautomatik*. Pritisneš dugme i, gle, otvara se, pritisneš ga ovako, vidiš, a on se zatvori. Ali taj kišobran je bio najpakosniji predmet koji sam ikada držala u ruci. Ma koliko sam sada uporno pritiskala dugme, dok se kiša slivala na moju glavu i za vrat, prokletinja nije htela da se otvori, sve do trenutka kada sam kročila u autobus. Tamo se on iznenada otvorio i poprskao vozačevo zaprepašćeno lice baš u trenutku kada sam shvatila da u mom rancu nema mog novčanika sa žetonima za vožnju. Naravno, prvo me je opsovao vozač, a onda još nekoliko pravednih putnika, koji su imali štošta da dodaju o mojoj generaciji, da bi neka gospođa sumirala njihova izlaganja dramatičnim pitanjem „Kuda ide ovaj svet!?”

Naravno, na sledećoj stanici morala sam da izađem i da nastavim da šipčim peške sa svojom bolnom trticom. Doduše, kiša se u međuvremenu stišavala, ali sada prokleti kišobran nije hteo da se zatvori. I gore od toga: svaki put kada bih ga besno stegla, on bi se opet sam od sebe otvorio i to svaki put drukčije. Jednom bi se čelične žbice okrenule nagore, drugi put nadole, čas bi se tvrdoglavo ispružile, a onda bi se opet bezvoljno oklembesile. Konačno sam izgubila strpljenje kada je i njegova noseća osovina počela da pravi budalu od mene, jer kada sam je ispravila, tkanina se, pomešana sa žbicama u nerazmrsivu masu, smežurala u nekakvu gigantsku pečurku, a kada sam konačno osovину besnim trzajem skratila, kišobran se otvorio kao čudovišan cvet bez peteljke. Besno sam škripnula zubima, pri čemu je sevnuo jak bol u mom umnjaku, i pokušala sam da gurnem nakazu od kišobrana u korpu za otpatke, ali sam se setila da bi istog časa neka prismotra mogla zaurlati iz dvorišta:

– To je naš kontejner! Šta to radiš, balavice? Sada će u njega svako da trpa svoje đubre? Marš, briši odavde, inače...!

Tako sam tu nesnosnu stvar gurnula pod mišku i nastavila svojim putem. Nisam više žurila, znala sam da sam zakasnila na nastavu čitav školski čas. U zgradu školske mučionice kročila sam usred prvog odmora. U susret mi je dotrčala Karička i viknula:

– Mora da si potpuno pošandrcala. Ubiće te matora, rekla je da si neopravdano izostajala najmanje pola polugodišta!

– Kriv je ovaj prokleti kišobran – progovorila sam promuklim glasom. – Prvo nije hteo da se otvori, a onda nije hteo da se zatvori, pa su me izbacili iz autobusa, pa sam morala da idem peške, i uopšte, bolje da ti ne pričam!

– Kišobran? Pokaži – rekla je Karička i uzela ga u ruke, pritisnula dugme i – kišobran se otvorio. Onda ga je sklopila – i on se smerno zatvorio. Pritisnula je dugme – otvorio se. Ponovo ga je sklopila, jednim jednim elegantnim pokretom, i gle, on je ostao zatvoren.

– Ništa mu ne fali – rekla je. – Kišobran je sasvim u redu.

Izvukla sam joj ga iz ruku. Pritisnula sam dugme – stvarčica se poslušno otvorila. Sklopila sam je – stvarčica je ostala poslušno zatvorena.

– Stvarno je u redu – rekla sam. – Ali meni više nije potreban. Je l' ti treba?

– Treba mi, naravno – rekla je Karička. – Samo zbog boje. Daj mi ga!

Nekoliko godina kasnije slučajno sam u novinama pročitala da je izvesna D. K. u pijanom stanju tumarala